I 78 **a** är undre delen av hst och **a**-bst t. v. om hst bevarade. Av 79 **r** finnes nedre hälften av hst och bst.; bst är svag men säker. Av r. 80 återstår nedre delen. I det följande sk är undre punkten bevarad. I runföljden 81—86 ha runorna förlorat överdelarna: inga säkra spår av bst finnas här. Mellan r. 82 och 83 är ristningsytan skadad; här har funnits plats för en runa. 87 **r**—89 **s** ha förlorat övre delarna. Efter 94 **n** är ristningsytan ojämn, vilket förklarar det stora avståndet till 95 **a**. Efter 96 ʀ utgöres sk av endast en punkt. Runföljden 97—100 **þasi** står utanför slingan. Efter 100 **i** finnes ej sk. Däremot finnas längre ned på stenen två punkter på stort avstånd från varandra; de göra snarast intryck av att vara huggna men böra icke betraktas som sk.

Bureus: Sk efter 3 **i**; 35 **t** är helt utritat. Runföljden 36—40 läses **hahul**. Sk är uteglömt efter 51 **þ**. 57 **o**. Sk efter 96 ʀ består enligt Bureus av två punkter. — Dybeck: Runföljden 1—3 **iki** har icke lästs. 15 **u**. Runföljden 34—40 **at : ikhul**. Mellan 53 **i** och 54 **l** skjuter Dybeck in ett **a**. 61 **a**.

Om namnet *Ingibiorn*, som är belagt ett 10-tal gånger i runinskrifterna, se U 181. Faderns namn, *Igull*, är känt från ett 20-tal svenska runinskrifter, se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 106.

Runföljden 70—86 är svårt skadad; redan då Bureus undersökte inskriften år 1642 funnos dessa skador i stenens vänstra kant. De ha troligen uppstått i samband med att stenen lades in i kyrkdörren, sannolikt då S:t Ilians kyrka byggdes, omkring år 1300. Det skadade partiet kan med stor sannolikhet kompletteras på följande sätt: **han : hafiʀ : til : kart : tiþkumi**.

Den andra Tidkume-stenen i Enköping, U 759, har en i det allra närmaste likalydande avslutning. Om bönens formulering se U 759.

Om ristaren *Tiðkumi* se U 733.

759. Enköpings kyrka (S:t Ilian). Nu i Skolparken.

Pl. 85.

Litteratur: L 714, D 1: 83. N. J. Ekdahl, Anteckning (i: Liljegren, Fullständig Bautil 3, ATA); Kyrkoinventarium 1829 (ATA); O. F. Kugelberg, Några ord till upplysning om bladet »Enköping» (1863), s. 39; R. Dybeck, Vårfrukyrka socken 1864 (ATA); H. Hildebrand, P. M. (Vårfrukyrkan) $^{20}/_{10}$ 1873 (ATA); O. von Friesen, Anteckningar 1902 (UUB); E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 61; Handlingar 1801/1926 och 2898/1927 i ATA; N. Sundquist, UFT 47: 1 (1944), s. 14.

Äldre avbildningar: E. Wallinder, bläckteckning i Kyrkoinventarium 1829 (ATA); Dybeck, D 1: 83; foto i UFT 47: 1 (1944), s. 14.

Runstenen står rest i Skolparken, 85 m. N om ingången till realskolan, 40 m. SÖ om porten till huset Drottninggatan 36; 50 m. åt S står U 760. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Enköping».

I »Protocoll vid Inventeringen öfver forntida Minnesmärken i Enköpings Kyrka och å Kyrkogården den 28 Sept: 1829» finnes under § 15 följande uppgift: »Bland lemningar på St. Ægidii Kyrkogård finnes en *Runsten*, nu mera upprest i en af Rådmannen Sandström uppförd Stenmur, som omgifver denna fordna Kyrkogård, hvilken nu är odlad och besås med jordfrukter». På en i Liljegrens *Fullständig Bautil* (ATA) inklistrad papperslapp har N. J. Ekdahl över sin läsning antecknat: »Enköping wid St Ægidii kloster eller gamla kyrkan i en gärdsgård åt gatan». (L 714: »Vid S. Egidii kloster eller gamla kyrkan».) Då Dybeck undersökte inskriften, stod stenen »insatt i en omhägnad vid landsvägen utanför Enköpings norra tull» (*Sverikes runurkunder*). I »Vårfrukyrka socken» anger han stenens plats vara »Nedanför kyrkan, invid landsvägen». *Några ord till upplysning om bladet »Enköping»* (1863): »vid nordliga ändan af Enköping alldeles i vägdiket, en vacker [runsten]». Hans Hildebrand, som undersökte stenen år 1873, skriver: »Jag

använde några timmar för att i detalj granska den vackra runsten som förr stått i Enköpings Vårfrukyrkas kyrkogårdsmur, men nu är på ett mycket lämpligt sätt rest i parken nedanför kyrkan och skolhuset med framsidan vänd mot vägen».

Grå granit. Höjd 1,86 m., bredd 1,11 m. Ristningsytan är jämn och ristningen i stort sett djup och tydlig. Linjerna äro jämförelsevis breda och rundade.

Inskrift:

birynhiifʀ : ak : hrifnkʀ : ak : sik : ualti : utu : risa : stin : þini : at : askiʀ : faþur : sin : kuþ trutin : hilbi :
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65 70

anta : hans : bitr : þan : han : hifiʀ : til : kart : tiþkumi : risti : runaʀ : þasi
75 80 85 90 95 100 105 110 115 120

Bryniulfʀ (?) ok Hræfningʀ (?) ok Sigvaldi letu ræisa stæin þenna at Asgæiʀ, faður sinn. Guð drottinn hialpi anda hans bætr þæn hann hæfiʀ til gært. Tiðkumi risti runaʀ þessi.

»Brynjulv och Rävning (?) och Sigvalde läto resa denna sten efter Åsger, sin fader. Herren Gud hjälpe hans ande bättre än han har gjort sig förtjänt av. Tidkume ristade dessa runor.»

Till läsningen: Före 1 **b** finnas inga spår av sk. Sk saknas också i inskriftens slut. 4 **y** är tydligt stunget. Efter 6 **h** synas två tydliga hst utan spår av bst. 15 **i** är ej stunget; ej heller 18 **k**. Sk efter 24 **k** är säkert. Runföljden 30—32 **utu** är ofrånkomlig. I 34 **i** finnes mitt på hst en obetydlig fördjupning, som sannolikt är naturlig. 39 **i** är ej stunget. 44 **i** är säkert. Sk efter 46 **t** är säkert. 49 **k** och 50 **i** äro ej stungna. Sk saknas efter 62 **þ**. I 64 **r** kröker bst endast svagt. 70 **i** och 83 **i** äro ej stungna. Runföljden 86—91 **: þan : han :** är säker. 93 **i** är ej stunget. I 100 **k** finnes mellan hst och bst en tydlig, rund fördjupning med ojämna kanter. Dylika fördjupningar finnas flerstädes i ristningsytan; runan är med all sannolikhet ej stungen. Sk efter 115 **i** är säkert; likaså 122 **a**.

N. J. Ekdahl: Runföljden 1—10 läses **biþun : hiifʀ :**, 77 **i**. Mellan 84 **t** och 85 **r** inskjutes ett **i**. 122 **i**. — *Kyrkoinventarium 1829*: 17 **i**; sk efter 124 **i**. — Dybeck: 6—8 markeras som skadade; sk efter 46 **t** uppfattas som **i**; i sk efter 77 **a** är övre punkten glömd. Runföljden 86—91 **: þana : an :**. Sk saknas efter 115 **i**. H. Hildebrand skriver 1873: »Vid jämförelse med den af hr R. Dybeck publicerade teckningen fann jag i denna två läsfel samt dessutom sextio större och smärre oriktigheter». (Detta omdöme om Dybecks avbildning är alltför hårt.) — v. Friesen: 6 **h** är »säkert; stenen visserligen är teml. vittrad». 7 **i** och 8 **i** äro »säkra». Sk efter 77 **a** är »säkert» :. 89—91 **han** är »säkert».

Runföljden 1—10 **birynhiifʀ** skall sannolikt återge det väl kända mansnamnet *Bryniulfʀ*. Detta namn är hittills belagt i sex andra runinskrifter, nämligen Vg 59, Sö 125, 155, U 252, L 150 Eklunda äng, Bälinge sn, Uppl., L 1552 Vänge kyrka, Uppl. E. Brate föreslår i *Svenska runristare* (1925) tolkningen »Björnulv (?)», vilken dock förefaller mindre sannolik. I stället bör man räkna med, att i namnets första led **biryn** (*Bryn-*) vokalen *i* har inskjutits mellan *b* och *r*; jfr t. ex. skrivningen **burut** för *Brodd* (ack.) på U 530.

Även det andra namnet i inskriften har ett egendomligt utseende. Runföljden 13—19 **hrifnkʀ** kan tänkas återge ett *Hræfningʀ*, patronymikon till mansnamnet *Hrafn*. Troligen är det samma namn som på Vg 59 skrives **rifnikʀ**; se E. Hellquist, *Om de svenska ortnamnen på -inge* (1904), s. 110, 116 och jfr **rhafnukatufi**, *Hrafnunga-Tofi*, på DR 26 Læborg. Brate tolkar (i *Svenska runristare*) namnet som »Rävnger».

Den tredje sonens namn, *Sigvaldi*, är eljest endast känt från två svenska runinskrifter, nämligen L 188 Samnan, Gamla Uppsala sn samt Sö 42. I de danska runinskrifterna finnes endast ett belägg på namnet (DR 62 Sjelle).

Om faderns namn *Asgæirr* se U 350; om *Tiðkumi* se U 733.

Runföljden 30—32 **utu** är en överraskande felristning för **litu**. Den förklaras måhända av att de omedelbart föregående runorna äro **lti**.

Om uttrycket *Guð drottinn* se U 627. Bönen *Guð hialpi anda hans bætr þæn hann hæfir til gært* är känd från flera uppländska och sörmländska runinskrifter; se U 726.

Inskriftens avslutning överensstämmer nästan ordagrant med U 758, som säkerligen också har signerats av Tidkume, ehuru namnet numera är förstört.

760. Enköpings kyrka (S:t Ilian). Nu i Skolparken.

Pl. 86.

Litteratur: J. Bureus, F a 5 n:r 98, F a 10: 2 n:r 58 E; Enköpings-Posten den $^{26}/_{8}$ 1942; Sven B. F. Jansson, Fyndrapport den $^{1}/_{9}$ 1942 (ATA), Några okända uppländska runinskrifter (i: Fornvännen 1946), s. 271 ff.; UFT 47: 1 (1944), s. 62 f.

Äldre avbildningar: Teckning i F a 5 (n:r 98); N. Lagergren, foto 1946 (ATA; Fornvännen 1946, s. 271 och 272).

Runstenen står rest i Skolparken, 40 m. N om realskolans huvudingång, 50 m. S om U 759.

Enligt Bureus funnos två runstenar i Enköpings »förstörda» kyrka, U 758 och U 760. Den senare låg enligt F a 10: 2 »inne för altaret». Därefter saknas uppgifter om stenen, tills den kom i dagen, då S:t Ilianskyrkan i Enköping frilades år 1942. Den låg som gravhäll framför högaltaret, med ristningsytan uppåt.

Genom Riksantikvarieämbetets försorg restes stenen år 1946 på ovan angiven plats.

Grå granit. Stenens hela höjd är 2,42 m., höjden över marken är 1,94 m. Nuvarande bredd 1,02 m.; man kan beräkna, att runstenens bredd ursprungligen har varit omkring 1,50 m. Ristningen är delvis grund. I vänstra kanten har ett 1,26 m. långt stycke av stenen slagits bort, med all sannolikhet för att ge stenen en för dess placering i kyrkgolvet lämplig form. Genom denna åverkan har bl. a. en stor del av den vänstra runslingan gått förlorad. 35 cm. under ristningens nedre kant har en rektangulär ram huggits, i vilkens ena kant finnes en majuskel. I ornamentiken förekomma några smärre felhuggningar, men i dessa fall äro linjerna ofta mycket grunda, liksom endast skisserade. Detta visar, att Livsten har upptäckt felet, innan ristningen har huggits ned till normalt djup.

Inskrift:

+ **se - . . . t** + **sun sin** + **afast** + **lifsten** + **iuk runi** + **þsa** + **at** + **kuþon trek** +
5 10 15 20 25 30 35 40

. . . (*a*)*t sun sinn Afast. Lifstæinn hiogg runi*(*r*) *þessa at goðan dræng.*

». . . efter sin son Åfast. Livsten högg dessa runor efter en god ung man.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar med sk; detta är i denna inskrift genomgående ett kors. 2 **e** är tydligt stunget med en bred, streckliknande prick. Av r. 3 finnes endast hst; t. h. om hst är ytan skadad, och där finnas inga säkra spår av bst. Därefter är stenens kant avslagen; på det avslagna stycket har plats funnits för 15—20 runor. Sk saknas efter 7 **n**. Sk efter 15 **t**; sk finnes även före 16 **l**, där den andra slingan börjar. 21 **e** är tydligt stunget; runan har samma utseende som 2 **e**. Sk saknas efter 25 **k**. I 39 **n** går bst vinkelrätt mot hst. 42 **e** är stunget. 43 **k** är ej stunget.

Bureus: **- - - sak** + **sun** + **sun** + **sin** + **afastr - - as · lifsten hiuk** × **runi** + **þisa** + **at** + **kuþon trek** +

Av det namn, som inskriften börjar med, äro endast de två första runorna bevarade. Det är därför omöjligt att fastställa, vilket namnet har varit. Trots att den andra runan är **e**, kunde